

PROF. DR FELIKS KOPERA

DYREKTOR MUZEUM NARODOWEGO W KRAKOWIE

DZIEJE MALARSTWA W POLSCE

ILUSTROWANE LICZNEMI RYCINAMI W TEKŚCIE
TABLICAMI BARWNIEMI I ROTOGRAWJURAMI

CZĘŚĆ TRZECIA:

MALARSTWO W POLSCE
XIX i XX WIEKU

TRZASKA, EVERT I MICHAŁSKI, WARSZAWA
DRUKARNIA NARODOWA, KRAKÓW

PROF. DR FELIKS KOPERA
DYREKTOR MUZEUM NARODOWEGO W KRAKOWIE

MALARSTWO W POLSCE XIX i XX WIEKU

Z 556 RYCINAMI W TEKŚCIE
I 103 TABLICAMI, WŚRÓD KTÓRYCH
CHROMOTYPJI I WIELOBARWNYCH ROTOGRAWJUR 32

TRZASKA, EVERT I MICHAŁSKI, WARSZAWA
DRUKARNIA NARODOWA, KRAKÓW

SPIS RZECZY.

	Str.
ROZDZIAŁ I: Epigonowie czasów Stanisława Augusta i rozpowszechnienie się akademizmu i pseudoklasycyzmu. Franciszek Smuglewicz i jego uczniowie: Józef Peszka i Józef Oleszkiewicz, Józef Pitschmann, Józef Brodowski, Bogumił Pliersch, Józef Rejchan i inni uczniowie szkoły Bacciarellego. Jan i Franciszek Lampi, Antoni Brodowski, Antoni Blank. Aleksander Kokular, Karol Schweikart, Antoni Lange, Jerzy Głogowski i inni pokrewni.	1
ROZDZIAŁ II: Michał Stachowicz i krakowscy malarze pierwszej połowy XIX wieku: Dominik Estreicher, Jan Kopf, Józef Sonntag, Józef Antoni Kappeller. Minjaturzyści z XVIII w. pracują dalej: Wincenty Lesserowicz, Józef Kosiński, Jan Rustem, Karol i J. Bechon, Józef Łęski, Jerzy Klimke, Stanisław Marszałkiewicz, Jan Nepomucen Głowacki i inni.	31
ROZDZIAŁ III: Szkoła Norblina, Aleksander Orłowski, Michał Płoński, Jan Rustem, Zygmunt Vogel i Wincenty Smokowski. Rytownictwo.	49
ROZDZIAŁ IV: Kierunek Orłowskiego. Wpływy francuskie. Piotr Michałowski.	82
ROZDZIAŁ V: Wpływ szkoły nazarejczyków na polskich malarzy. Wojciech Korneli Stattler i malarstwo religijne tych czasów. Feliks Szynalewski, Rafał Hadziewicz.	101
ROZDZIAŁ VI: Malarze widoków architektonicznych i krajobrazów, oraz późniejsi portreciści pierwszej połowy XIX wieku. Marcin Zaleski i Jan Nepomucen Głowacki.	110
ROZDZIAŁ VII: Wpływy francuskiego malarstwa historycznego. January Suchodolski i Leopold Loeffler, Józef Simmler, Wojciech Gerson, Henryk Pillati i Aleksander Lesser.	124
ROZDZIAŁ VIII: Portrety w połowie XIX wieku. Henryk Rodakowski, Leon Kapliński, Tadeusz Gorecki, Wilhelm Leopolski, Andrzej Grabowski, Marcelli Maszkowski, Franciszek Tepa	156
ROZDZIAŁ IX: Wpływy akademickiego romantyzmu. Ignacy Gierdziejewski. Maksymilian Piotrowski, oraz wpływy francuskich malarzy wschodu. Stanisław Chlebowski, Teofil Kwiatkowski.	180
ROZDZIAŁ X: Krajobraz połowy XIX w. Józef Szermętowski. Malarze wnętrz. Aleksander Gryglewski.	196
ROZDZIAŁ XI: Juliusz Kossak. Grupa malarzy historyczno-rodzajowych. Michał Elwiro Andriolli. Aleksander Kotsis.	210
ROZDZIAŁ XII: Jan Matejko.	237
ROZDZIAŁ XIII: Artur Grottger.	278
ROZDZIAŁ XIV: Henryk Siemiradzki, Władysław Czachórski, Władysław Bakałowicz, Kazimierz Alchimowicz i Szymon Buchbinder.	314
ROZDZIAŁ XV: Józef Brandt, Alfred Wierusz Kowalski, Maks i Aleksander Gierymscy, Józef Chelmoński, Stanisław Witkiewicz, Stanisław Masłowski.	333
ROZDZIAŁ XVI: Witold Pruszkowski, Adam Chmielowski, Jacek Malczewski.	366
ROZDZIAŁ XVII: Tadeusz i Zygmunt Ajdukiewicz, Kazimierz Pochwałski, Leopold Horowitz, Maurycy Gottlieb, Anna Bilińska, Teodor Axentowicz, Franciszek Żmurko, Piotr Stachiewicz, Wacław Szymanowski, Stanisław Lentz, Wojciech Kossak i inni.	395
ROZDZIAŁ XVIII: Julian Fałat, Leon Wyczółkowski. Impresjonizm: Jan Stanisławski, Włodzimierz Tetmajer, Apoloniusz Kędzierski. Francuskie wpływy na impresjonizm. Podkowiński i Pankiewicz. Władysław Ślewiński. Olga Boznańska. Szkoła Fałata, Wyczółkowskiego i Stanisławskiego. Wojciech Weiss, Stanisław Czajkowski, Stanisław Kamocki, Stefan Filipkiewicz.	437

ROZDZIAŁ XIX: Stanisław Wyspiański, Józef Mehoffer, Stanisław Dębicki i inni.	Str. 504
ROZDZIAŁ XX: Malarstwo XX w.: Witold Wojtkiewicz, Jan Rembowski, Antoni Gawiliński, Kazimierz Sichulski, Fryderyk Pautsch, Władysław Jaroeki, Ignacy Pieńkowski, Vlastimil Hofmann, Jan Gumowski, Zofja Stryjeńska i inni. Formiści. Zakończenie.	529
Indeks	549

SPIS TABLIC:

Tablica 1: Józef Oleszkiewicz: Portret hr. Chodkiewiczowej. Rysunek w krakowskim Muzeum Narodowym (autotypja)	1
Tablica 2: Józef Pitschman: Łuk amora. Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	8
Tablica 3: Franciszek Lampi: Portret Pani Osławskiej, Kraków, Muzeum Narodowe (autotypja wielobarwna)	16
Tablica 4: Stanisław Marszałkiewicz: Minjatury. Kraków, Muzeum Narodowe, Oddział Jasieńskiego (autotypja wielobarwna)	40
Tablica 5: Aleksander Orłowski: Ukaranie dziecka. Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	49
Tablica 6: Aleksander Orłowski: Widok z Nieborowa. Rysunek tuszem w krakowskim Muzeum Narodowym (autotypja)	64
Tablica 7: Aleksander Orłowski: Powrót z lasu. Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	65
Tablica 8: Michał Płoński: Drzewa. Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	72
Tablica 9: Piotr Michałowski: Napoleon, Kraków, Muzeum Narodowe (rotogr. wielobarw.)	88
Tablica 10: Piotr Michałowski: Studium, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura wielobarwna)	96
Tablica 11: Piotr Michałowski: Studium, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	97
Tablica 12: Korneli Wojciech Stattler: Portret Edmunda Wasilewskiego (rotogr. wielobarw.)	104
Tablica 13: Rafał Hadziewicz: Portret matki artysty, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	112
Tablica 14: Rafał Hadziewicz: Portret, Kraków, Muzeum Narodowe (autotypja wielobarwna)	113
Tablica 15: Jan Nepomucen Głowacki: Morskie Oko, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	120
Tablica 16: Henryk Pillati: Terasa w Parku w St. Cloud, Kraków, Zbiory hr. Mycielskiego (rotograwjura)	152
Tablica 17: Henryk Rodakowski: Portret generała Dembińskiego, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	160
Tablica 18: Józef Szeremętowski: Powrót z pastwiska, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	200
Tablica 19: Władysław Malecki: Sejm bociani, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	202
Tablica 20: Aleksander Gryglewski: Sukiennice w Krakowie, akwarela, Kraków, Muzeum Narodowe (autotypja wielobarwna)	204
Tablica 21: Juliusz Kossak: Stadnina na Podolu, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	209
Tablica 22: Juliusz Kossak: Jan III pod Wiedniem, (autotypja wielobarwna)	216
Tablica 23: Juliusz Kossak: Odsiecz Smoleńska, Warszawa, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	218
Tablica 24: Juliusz Kossak: Chrzestna matka (autotypja wielobarwna)	220
Tablica 25: Juliusz Kossak: Wesele krakowskie (autotypja wielobarwna)	222
Tablica 26: Aleksander Kotsis: Portret własny, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	232
Tablica 27: Jan Matejko: Hołd pruski, szczegół (rotograwjura)	240
Tablica 28: Jan Matejko: Hołd pruski, szczegół (rotograwjura)	241
Tablica 29: Jan Matejko: Szkic do obrazu: Król Jan Sobieski pod Wiedniem, Kraków, Dom Jana Matejki (autotypja wielobarwna)	249
Tablica 30: Jan Matejko: Portret pułkownika Dobrzańskiego, Kraków, Muzeum Narod. (rotogr.)	256
Tablica 31: Jan Matejko: Pieśń, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	257
Tablica 32: Jan Matejko: Kościuszek pod Racławicami (rotograwjura)	264
Tablica 33: Jan Matejko: Fragment z obrazu Kościuszek pod Racławicami, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	272
Tablica 34: Jan Matejko: Carowie Szujscy na Sejmie warszawskim. Szkic. Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	273
Tablica 35: Artur Grottger: Studium do „Konfederatów Barskich“, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	278

	Str.
Tablica 36: Artur Grottger: Modlitwa rolnika, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	280
Tablica 37: Artur Grottger: Plac Zygmunta, z cyklu „Warszawa II”, Londyn, Muzeum Wiktorji i Alberta (rotograwjura)	282
Tablica 38: Artur Grottger: Sybir, z cyklu „Warszawa II” Londyn, Muz. Wiktorji i Alberta (rotogr.)	284
Tablica 39: Artur Grottger: Pojednanie, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	286
Tablica 40: Artur Grottger: Przejście przez granicę, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograw.)	288
Tablica 41: Artur Grottger: Eros i Psyche, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	289
Tablica 42: Artur Grottger: Powitanie, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	292
Tablica 43: Artur Grottger: Pożegnanie, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	290
Tablica 44: Artur Grottger: Wianki, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura wielobarwna)	296
Tablica 45: Artur Grottger: Z cyklu Lituania — Puszcza, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograw.)	302
Tablica 46: Artur Grottger: Z cyklu Lituania — Znak, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograw.)	304
Tablica 47: Artur Grottger: Z cyklu Lituania — Duch, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograw.)	305
Tablica 48: Artur Grottger: Portret własny z r. 1865, Kraków, Muzeum Narodowe. Ze zbiorów hr. L. Pinińskiego (rotograwjura)	312
Tablica 49: H. Siemiradzki: Handlarz wazonów. Ze zbiorów Z. Rosińskiego w Muzeum Wielkopolskim w Poznaniu (rotograwjura)	314
Tablica 50: H. Siemiradzki: Pochodnie Nerona, Kraków, Muzeum Narodowe (autotypja wielob.)	320
Tablica 51: H. Siemiradzki: Kurtyna w teatrze im. J. Słowackiego w Krakowie (rotogr. wielob.)	325
Tablica 52: Władysław Czachórski: Przed balem, Poznań, Muzeum Wielkop. (rotograwjura)	329
Tablica 53: Józef Brandt: Walka Polaków ze Szwedami, Poznań, Muzeum Wielkop. (rotograw.)	334
Tablica 54: Józef Brandt: Pochód z łupami (rotograwjura)	336
Tablica 55: Józef Brandt: Jarmark w Bałcie. Ze zbiorów Z. Rosińskiego w Wielkopolskim Muzeum w Poznaniu (rotograwjura)	337
Tablica 56: Maks. Gierymski: Z roku 1863. Kraków, Zbiory Jerzego hr. Mysielskiego (rotogr.)	338
Tablica 57: Maks. Gierymski: Przedświt, Warszawa, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	340
Tablica 58: Maks. Gierymski: Obóz cyganów, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	342
Tablica 59: Maks. Gierymski: Piaskarze, Warszawa, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	344
Tablica 60: Maks. Gierymski: Staruszka czuwająca przy zwłokach, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	345
Tablica 61: Maks. Gierymski: Anioł Pański, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	346
Tablica 62: Maks. Gierymski: Wieczór nad Sekwaną, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograw.)	347
Tablica 63: Józef Chełmoński: Folwark, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	352
Tablica 64: Józef Chełmoński: Czwórka, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	353
Tablica 65: Józef Chełmoński: Burza, Kraków, Muzeum Narodowe (autotypja wielobarwna)	354
Tablica 66: Józef Chełmoński: Stróż nocny (rotograwjura)	356
Tablica 67: Józef Chełmoński: Droga w lesie, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	358
Tablica 68: Stanisław Masłowski: Moczary, Kraków, Muzeum Narodowe (autotypja wielobarwna)	360
Tablica 69: Witold Pruszkowski: Niedziela zielna (autotypja wielobarwna)	368
Tablica 70: Witold Pruszkowski: Zmierzch i Brzask, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograw.)	369
Tablica 71: Witold Pruszkowski: Sielanka, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	370
Tablica 72: Jacek Malczewski: Introdukcja, Kraków (rotograwjura)	376
Tablica 73: Jacek Malczewski: Wigilja na Syberji, Kraków, Muzeum Narodowe (autotypja wielob.)	384
Tablica 74: Jacek Malczewski: Melancholja, Rogalin (rotograwjura)	385
Tablica 75: Jacek Malczewski: Portret własny, Kraków, Muzeum Narodowe (autotypja wielob.)	392
Tablica 76: Maurycy Gottlieb: Handel niewolnicami, Kraków, własność dra R. Beresa (autotypja wielobarwna)	400
Tablica 77: Anna Bilińska: Portret własny, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	404
Tablica 78: Teodor Axentowicz: Dama w czerni (rotograwjura)	412
Tablica 79: Wacław Szymanowski: Modlitwa, Poznań, Muzeum Wielkopolskie (rotograwjura)	424
Tablica 80: Wojciech Kossak: Bój o Olszynkę (autotypja wielobarwna)	432
Tablica 81: Julian Fałat: Na polowanie, (autotypja wielobarwna)	437
Tablica 82: Julian Fałat: Zaloty myśliwca, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	440
Tablica 83: Julian Fałat: Kościół drewniany w Osieku, Kraków, Muzeum Narodowe (aut. wiel.)	448

Tablica 84:	Leon Wyczółkowski: Łowienie raków (rotograwjura)	456
Tablica 85:	Leon Wyczółkowski: Sarkofagi. Poznań, Muzeum Wielkopolskie (rotograwjura)	464
Tablica 86:	Leon Wyczółkowski: Motyw z Tatr (autotypja wielobarwna)	465
Tablica 87:	* Jan Stanisławski: Stodoła, Kraków, Muzeum Narodowe (autotypja wielobarwna)	472
Tablica 88:	Jan Stanisławski: Tęcza, Kraków, Muzeum Narodowe (autotypja wielobarwna)	476
Tablica 89:	Ferdynand Ruszczyc: Wychodźcy (rotograwjura)	478
Tablica 90:	Włodzimierz Tetmajer: Święcone (rotograwjura wielobarwna)	479
Tablica 91:	Apoloniusz Kędziński: Rybak, Poznań, Muzeum Wielkopolskie (rotograwjura)	480
Tablica 92:	Władysław Ciesielski: Droga samotności w Fontainebleau, Kraków, Muzeum Narodowe (rotograwjura)	480
Tablica 93:	Władysław Podkowiński: Łubin, Kraków, Muzeum Narodowe (autotypja wielob.)	481
Tablica 94:	Władysław Podkowiński: Szał, Kraków, Muzeum Narodowe, oddział im. F. Jasińskiego (rotograwjura)	484
Tablica 95:	* Józef Pankiewicz: Wizyta (autotypja wielobarwna)	484
Tablica 96:	Wojciech Weiss: W pracowni artysty (rotograwjura)	496
Tablica 97:	Alfons Karpiński: Studium (rotograwjura wielobarwna)	504
Tablica 98:	Stanisław Wyspiański: Polonja, Kraków, własność prof. dra J. Nowaka (rotograwjura)	512
Tablica 99:	Stanisław Dębicki: Żyd, Kraków, Muzeum Narodowe. Zbiory F. Jasińskiego (rotograwjura)	526
Tablica 100:	Stanisław Dębicki: Portret własny (rotograwjura)	528
Tablica 101:	Józef Mehoffer: Witraz we Fryburgu w Szwajcarji (rotograwjura)	521
Tablica 102:	Stanisław Dębicki: Ilustracja książki dla dzieci (rotograwjura wielobarwna)	529
Tablica 103:	Zofia Stryjeńska: Oberek (rotograwjura wielobarwna)	544

SPIS WAŻNIEJSZYCH OMYŁEK

Tom I (zob. tom I. str. 250)

Str.	4	wiersz od dołu	4	zamiast	str. 222	ma być	202		
"	11	"	"	12	"	opoki	"	epoki	
"	21	"	"	3	obok Prag 1903	"	"	str. 72	
"	31	"	"	5	zamiast Vitae	"	"	vita	
"	31	"	"	5	"	Cunegundis opera	"	"	Cunegundis. Opera
"	49	"	"	góry 2	"	XV	"	"	XIV
"	57	"	"	dołu 12	"	1304	"	"	1430
"	58	"	"	góry 21	"	49	"	"	47
"	58	"	"	dołu 15 i 16	Isagogie Joannici ad Tegni	"	"	Isagoge Joannici Tegni	
"	68	"	"	6	"	Stanisława Szadka	"	"	Stanisława ze Szadka
"	87	"	"	góry 14	"	Oregni	"	"	Orcagni
"	87	"	"	dołu 3	"	T. IV	"	"	T. III
"	89	"	"	góry 16	"	Liebaru	"	"	Lidzbarku
"	90	"	"	dołu 1	"	65	"	"	64
"	90	"	"	5	"	Pelplinie	"	"	Pelplinie
"	91	"	"	5	"	XVI	"	"	XIV
"	122	"	"	3	"	IV	"	"	VI
"	137	"	"	3	"	1882	"	"	1822
"	143	"	"	14	"	0 45	"	"	0 35
"	144	"	"	6	"	1343	"	"	1393
"	152	"	"	2	"	11	"	"	XI
"	154	"	"	2	"	547	"	"	485—487
"	154	"	"	10	"	1 50	"	"	1 05
"	157	"	"	2	"	MCCCXXV	"	"	MCCCCXXV
"	158	"	"	góry 2	"	chorąży	"	"	stolnik

* Numerem 87 błędnie oznaczono tabl. 95.